ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆ

ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԷՋՄԻԱԾՆՈՒՄ

(Սեփական հեռագիր)

Էջմիածին, 14 նոյմ.

Հայ տառերի գիւտի և տպագրութեան կուլտուրական-ազգային յոբելեանի տօնակատարութիւնը, որ կատարվեց նոյեմբերի 12-ին և 13-ին Օշականում և Էջմիածնում, ընդունեց փառահեղ բնոյթ։

Զանազան վայրերից եկած ներկայացուցիչների թիւը հասնում է մօտ 250 հոգու։

Ստացված են բոլոր երկիրներում գտնվող հայերից, նոյն իսկ Հաբէշստանից, մօտ 400 հեռագիր, որոնցով շնորհաւորում և իրանց բերկրութիւնն են արտայայտում ազգային կուլտուրական մեծ տօնի առիթով։

Շնորհաւորութիւններ են ուղարկել նաև ռուսական, վրացական, յունական, թուրքական, կաթօլիկ և բողոքական այլևայլ հիմնարկութիւններ։

Յոբելեանի փառահեղ տօնակատարութիւնը սկսվեց նոյեմբերի 12-ին Օշականում, ուր, պատարագից յետոյ, հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարվեց ս. Մեսրոպի գերեզմանի վրա՝ ներկայութեամբ Վեհափառ Կաթողիկոսի, ամբողջ հոգևորականութեան, ներկայացուցիչների և բազմաթիւ ժողովրդի։

Հոգեհանգստից յետոյ Վեհափառ Կաթողիկոսը օրվայ պատշաճ քարոզ խօսեց՝ փառաբանելով ս. Մեսրոպի, ս. Սահակի և նրանց մեծ գործը շարունակողների ազգօգուտ գործունէութիւնները։

Խօսվեցին և կարդացվեցին շնորհաւորական ճառեր և ուղերձներ։

Առաջին ճառերը արտասանեցին Թիւրքահայերի ներկայացուցիչներ Ստ. Մալխասեանց և Հ. Առաքելեան։

Թուրքերի ներկայացուցչի ճառը ընդունվեց բուռն ծափահարութիւններով։

Նոյեմբերի 12-ի երեկոյեան Էջմիածնում տեղի ունեցաւ ժողովրդական մեծ տօնակատարութիւն, որ համախմբել էր ժողովրդի հոծ բազմութիւն շրջակայ գիւղերից։

Կարապետ եպիսկոպոսը այդ երեկոյեան կարդաց աւուր պատշաճի դասախօսութիւն։

Նոյեմբերի 13-ին, կիրակի, Մայր-Տաճարում կատարվեց հանդիսաւոր պատարագ և հայրապետական մաղթանք։ Պատարագիչն էր Սուքիաս արքեպիսկոպոսը։

Ցերեկվայ ժամը 3-ին Գէորգեան ճեմարանում տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր ցերեկոյթ գրական-երաժշտական բաժնով։ Ցերեկոյթը սկսվեց ճեմարանի վերատեսուչ Բագրատ եպիսկոպոսի մի գեղեցիկ ճառով։ Ներկաների վրա ցերեկոյթը թողեց լաւ տպաւորութիւն։

Երեկոյեան ժամը 6-ին կայացաւ ընդհանուր ճաշկերոյթ մօտ 250 պատգամաւորների մասնակցութեամբ։

Առաջին բաժակը առաջարկեց Վեհափառ Կաթողիկոսը Թագաւոր Կայսրի կենացը, որ ընդունվեց ոգևորված [ուռ]այով և ռուսական ազգային օրհ[...]գի երրեակ նուագածութեամբ։

[Բ]ագուի Մարդասիր. Ընկ. ներկայա[...]ցիչ Հայկ Տէր-Միքայէլեան ներ[...]ների կողմից խնդրեց Կաթողիկոսին առ ոտս Նորին Մեծութեան Թագաւոր Կայսրի արկանել հայ ժողովրդի խորին հպատակութեան և անսահման երախտագիտութեան զգացումները։

Երկրորդ բաժակը առաջարկեց Ալ. Քալանթար Վեհափառ Կաթողիկոսի կենացը։

Երրորդ բաժակը առաջարկեց Կաթողիկոսը Կովկասի փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վորոնցով-Դաշկովի կենացը, իսկ չորրորդ բաժակը՝ հայ ազգի բարեկեցութեան կենացը։

Հ. Առաքելեան Ամերիկայի, Թիւրքիայի, Պարսկաստանի, Եգիպտոսի և Եւրոպայի հայերի կողմից ողջունեց Ռուսաստանի հայերին։

Ճաշկերոյթից յետոյ, երեկոյեան ժամը 9-ին, բոլոր պատգամաւորները վեհարանում ներկայացան Վեհափառ Կաթողիկոսին, և Հ. Առաքելեան պատգամաւորների կողմից շնորհակալութիւն յայտնեց Նորին ս. Օծութեանը՝ համազգային ներկայ փառահեղ տօնը Էջմիածնում կազմակերպելու և հիւրասիրութեան համար։

Կաթողիկոսը օրհնեց բոլորին և յայտնեց, որ համաձայն պատգամաւորների ցանկութեան, խորին հպատակութեան հեռագիր է ուղարկել Թագաւոր Կայսրին, նոյնպէս և փոխարքային։

Երեկոյեան ժամը 10-ին կայացաւ Գարեգին վարդապետի հետաքրքրական դասախօսութիւնը։

Այսօր, երկուշաբթի, պատգամաւորները մեկնեցին Էջմիածնից։

Յօգուտ դպրոցական ֆօնդի՝ ի յաւերժացումն համազգային յոբելեանի, ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, կը հանգանակվի մօտ կէս միլիօն րուբլի։

ԼՕԶԱՆԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻ ԻՂՁԸ

(Սեփական հեռագիր)

Լօզան, 13 նոյեմբերի

Լօզանի հայութիւնը տօնելով մեր պատմութեան մէջ գարագլուխ հանդիսացող զոյգ դէպքերի յոբելեանը՝ միացնում է իր սրտագին հրճուանքն ու ցնծութիւնը ամբողջ հայութեան զգացմունքներին, միաժամանակ ցանկալի համարում, որ քաղաքակրթութեան այդ երկու մեծագոյն ազդակների տարեդարձը վերածվի ազգային տօնի և հանդիսաւորապէս տօնվի ամեն տարի համայն հայութեան կողմից։

ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Շաբաթ, նոյեմբերի 12-ին, երեկոյեան, Թիֆլիսի ժողովարանի ձմերային շինութեան դահլիճում նշանակված էր տօնական երեկոյթ հայ գրերի գիւտի 1500-ամեակի և հայ տպագրութեան 400-ամեակի առիթով։

Երեկոյթը պէտք է սկսվէր ժամը 8-ին, ինչպէս ասված էր յայտարարութիւնների ու ծրագրի մէջ։

Բաւականին ստուար բազմութիւն հաւաքված սպասում էր։

Ժամը 9-ից անց եկան նաև Թեմիս առաջնորդ Մեսրոպ ու Աշոտ սրբազանները։

Մօտ $9^{1}/_{2}$-ին բացվեց երեկոյթը «Պարգևատու» շարականի քառաձայն երգեցողութեամբ։

Դրանից յետոյ սկսվեցին ճառախօսութիւններ։

Առաջինը ամբիոն բարձրացաւ Գ. Խփէկեան։

Ճառախօսը, տալով Հայաստանի արտաքին ու ներքին քաղաքական պատկերը գրերի գիւտի դարաշրջանում, այսինքն. մի կողմից Հայաստանը իրանց մէջ բաժանող՝ ժամանակի երկու հզօր պետութիւնների՝ յոյների ու պարսիկների ջանքերը ձուլելու հայութիւնը, իսկ միւս կողմից՝ դրա շնորհիւ հայ նախարարների միջև տիրող պառակտումներն ու անհնազանդութիւնը և եկեղեցու ու թագաւորների մրցումը, ներկայացրեց Վռամշապուհ թագաւորին և Սահակ կաթողիկոսին որպէս խոհուն, խելացի, անցեալի սխալներից խրատված անձեր, որոնք, գիտակցելով ազգի մօտալուտ կորուստը, մտածում են ժողովուրդը փրկելու մասին, սկսում են գործել համերաշխ, զգուշանում են յոյներից, հաշտ վերաբերմունք են ցոյց տալիս դէպի պարսիկները և հետևում են զգուշաւոր քաղաքականութեան։ Անցնելով ապա իսկական ժողովրդի դրութեանը, ճառախօսը նկատեց, որ այդ ժամանակվայ հայ ժողովուրդը չունէր իր ինքնուրոյն կեանքը, գտնվում էր կիսաքաղաքակիրթ դրութեան մէջ՝ ենթակայ ազնուականութեանն ու եկեղեցուն, իսկ քրիստոնէական ոգին դեռ ևս չէր իւրացրել, որովհետև նա մուտք էր գործել վերևից և ինքը ստիպված էր եղել ընդունել։ Ահա քաղաքական այդ արտաքին հանգամանքներն ու երկրի ներքին, ժողովրդի անմխիթար վիճակը դրդում են ս. Մեսրոպին գրերի գիւտն անելու։ Թէ որքան մեծ է այդ գիւտի նշանակութիւնը, այդ երևում է նրանից. որ շնորհիւ այդ տառերի, հայութիւնը